

UGOVOR O OSIGURANJU

1. DEFINICIJA, UGOVORNE STRANE I DRUGI SUDIONICI ODNOSA IZ OSIGURANJA, BITNI ELEMENTI UGOVORA
2. POZICIJA UGOVORA U HIJERARHIJI IZVORA PRAVA KOJI UREĐUJU ODNOSE IZ OSIGURANJA
3. POLICA OSIGURANJA
4. PREDUGOVORNE I UGOVORNE OBVEZE UGOVORNIH STRANA

ŠTO JE UGOVOR O OSIGURANJU?

Ugovor kojim se OSIGURATELJ obvezuje UGOVARATELJU OSIGURANJA isplatiti *OSIGURANIKU* ili *KORISNIKU OSIGURANJA* OSIGURNINU ako nastane OSIGURANI SLUČAJ a UGOVARATELJ OSIGURANJA se obvezuje OSIGURATELJU platiti PREMIJU OSIGURANJA

U praksi stranke ugovaraju da su tzv. Uvjeti osiguranja (opći i posebni) sastavni dio ugovora

HIJERARHIJA PRAVNIH IZVORA KOJI UREĐUJU ODNOSI IZ OSIGURANJA

1. **Ugovor** (uključujući i uvjete osiguranja te praksu razvijenu među ugovornim stranama) u mjeri u kojoj nije suprotan Ustavu, prisilnim propisima i pravilima morala
2. **Posebni trgovački običaji**
3. **Dispozitivni propisi iz područja osiguranja**
4. **Opći trgovački običaji**
5. **Opći dispozitivni propisi**
6. **Sudska i arbitražna praksa**
7. **Pravna znanost (neizravno)**

ZOO I UGOVOR O OSIGURANJU - KOGENTNOST I DISPOZITIVNOST

- ZOO, Odsjek 27. čl. 921.-989. (Ugovor o osiguranju; čl. 234. (zastara kod ugovora o osiguranju))
- Odstupanje od odredaba ZOO o ugovoru o osiguranju je dopušteno samo:
 1. kad je to izričito dopušteno ZOO-om;
 2. kad odredbe ZOO-a daju strankama ovlast da postupe kako hoće;
 3. kad je to u nedvojbenom interesu osiguranika, a nije zabranjeno zakonom

Ali, u procjeni ugovorne slobode stranaka valja uzeti u obzir i druge propise, npr Zakon o osiguranju i Zakon o zaštiti potrošača

UGOVORNE STRANE I DRUGE OSOBE IZ OSIGURATELJNOG ODNOSA

- Ugovaratelj osiguranja i Osiguratelj
- OSIGURANIK
- KORISNIK OSIGURANJA

BITNI ELEMENTI UGOVORA

- **OSIGURANI RIZIK** = budući neizvjestan događaj nezavisan od isključive volje ugovaratelja osiguranja ili osiguranika (aleatornost) *odnosno opasnosti pokrivena ugovorom o osiguranju*
- **PREMIJA OSIGURANJA** = naknada u novcu za preuzimanje rizika u pokriće
- **OSIGURNINA** = novčana naknada iz osiguranja koju osiguratelj plaća ako se dogodi osigurani slučaj
- **OSIGURANI SLUČAJ** = događaj prouzročen osiguranim rizikom, odnosno skup činjenica uz koje pravo osiguranja veže postanak obveze osiguratelja na isplatu osigurnine

OBILJEŽJA UGOVORA O OSIGURANJU

- Dvostrano obvezni ugovor
- Sukcesivan ugovor (trajno izvršenje)
- Aleatoran ugovor
- Ugovor o uzajamnom povjerenju (ugovor dobre vjere)

OBVEZE IZ UGOVORA O OSIGURANJU (UKLJUČUJUĆI I PREDUGOVORNI STADIJ)

- a) Prije sklapanja ugovora o osiguranju
- Prijavljivanje okolnosti značajnih za ocjenu rizika;
 - Obavješćavanje ugovaratelja osiguranja o najvažnijim elementima „osigurateljnog proizvoda”
 - Obavješćavanje ugovaratelja osiguranja o uvjetima osiguranja i predaja tih uvjeta (zabilježiti na polici osiguranja);
 - Plaćanje prve premije osiguranja

VAŽNOST PREDUGOVORNOG INFORMIRANJA UGOVARATELJA OSIGURANJA

- Propisi EU prava (kao i nacionalni propisi kojima su EU propisi transponirani u nacionalno pravo) sadržajno i formalno precizno uređuju informacije koje osiguratelj (distributer osiguranja) mora priopćiti ugovaratelju prije sklapanja ugovora o osiguranju, osobito kada je ugovaratelj osiguranja ujedno i potrošač
- Direktiva Solventnost II, Direktiva o distribuciji osiguranja DDO, Provedbene (delegirane) Uredbe, propisi EIOPA-e, Zakon o osiguranju

NAMJERNA NETOČNA PRIJAVA ILI PREŠUĆIVANJE OD STRANE UGOVARATELJA OSIGURANJA

- Osiguratelj **može** (ali ne mora) zahtijevati poništaj ugovora ako ga ne bi niti sklopio da su mu namjerno prešućene ili netočno prezentirane činjenice bile poznate, pod uvjetom:
 - a) Da je ugovaratelj za tu činjenicu znao
 - b) Da je ugovaratelj znao da je ta činjenica važna za procjenu rizika
 - c) Prekluzivni rok od 3 mjeseca od saznanja

NAMJERNA NETOČNA PRIJAVA ILI PREŠUĆIVANJE OD STRANE UGOVARATELJA OSIGURANJA – pravne posljedice poništaja

- **Osiguratelj može zadržati naplaćenu premiju i naplatiti nepodmirenu premiju koja je dospjela do podnošenja zahtjeva**
- **Ali, osiguratelj mora isplatiti osigurninu ako se osigurani slučaj dogodi do podnošenja zahtjeva! – čl. 932., st. 2.**

NENAMJERNA NETOČNA PRIJAVA ILI PREŠUĆIVANJE

■ Osiguratelj može:

- a) Izjaviti da raskida ugovor; ili
- b) Predložiti povećanje premije razmjerno povećanom riziku

■ Rok od mjesec dana od saznanja

■ Posljedice:

- Prestanak ugovora istekom roka od četrnaest dana od priopćenja izjave o raskidu, odnosno od neprihvatanja prijedloga o povećanju premije;
- Vraćanje dijela premije (koji otpada na vrijeme do kraja razdoblja osiguranja)
- Obveza plaćanja smanjene osigurnine ako se osigurani slučaj dogodi prije raskida

SKLAPANJE UGOVORA

- Ugovor je sklopljen kad je ponuda o osiguranju prihvaćena (konsenzualnost)
- Ugovor o osiguranju je ugovor po pristupanju (formularni ugovor) – čl. 926., st. 5. ZOO
- Ugovor o osiguranju **imovine je neformalan** (polica kao dokaz), a o osiguranju **osoba formalan** (obavezan potpis police kao trenutak sklapanja ugovora)
- Osnaženje ugovora kojem nedostaje oblik – čl. 294. ZOO
- Uvjetima osiguranja (odnosno ugovorom općenito) mogu biti predviđeni slučajevi u kojima ugovorni odnos iz osiguranja nastaje samim plaćanjem premije

POČETAK I PRESTANAK UČINAKA OSIGURANJA

- Utvrđuje se ugovorom
- Početak: istekom dana koji je u ugovoru označen kao dan početka trajanja osiguranja
- Prestanak: završetak posljednjeg dana roka za koji je osiguranje ugovoreno
- Rok nije određen ugovorom: svaka strana može raskinuti ugovor s danom dospelosti premije, uz pisanu obavijest drugoj strani najkasnije tri mjeseca prije dospelosti premije
- Rok osiguranja duži od 5 godina: pravo na raskid svake strane nakon proteka toga roka, uz otkazni rok od šest mjeseci
- Neprimjena na osiguranje života i osiguranje od nes. slučaja

POLICA KAO ISPRAVA O UGOVORU

- Isprava koja potvrđuje postojanje i sadržaj ugovora pa znači pisani dokaz o ugovoru (Ali: nužna isprava za valjanost ugovora o osiguranju osoba)
- Ispostavlja je osiguratelj a potpisuju obje strane
- Sadržaj sukladan ugovoru (bitni elementi ugovora)
- Nije vrijednosni papir
- Oblik police nije propisan
- Vrste: na ime, po naredbi, na donositelja ili za račun koga se to tiče

OBAVEZNI ELEMENTI POLICE OSIGURANJA

- Ugovorne strane
- Osigurana osoba (stvar ili drugi predmet osiguranja)
- Rizik obuhvaćen osiguranjem
- Trajanje osiguranja
- Iznos osiguranja
- Premija ili doprinos (ulog)
- Datum izdavanja
- Potpisi ugovornih strana

OPĆI UVJETI I POLICA

OBVEZE IZ UGOVORA O OSIGURANJU

b) Za trajanja ugovora o osiguranju:

- Plaćanje kasnijih premija osiguranja;
- Informiranje osiguratelja o promjeni rizika;
- Sprječavanje nastupa osiguranog slučaja

POSljedICE NEPLAĆANJA PREMIJE

- Neplaćanje **prve** premije prilikom sklapanja ugovora: **nema obveze isplate osigurnine**
- Neplaćanje **sljedeće** premije: ako ugovaratelj osiguranja premiju koja je dospjela nakon sklapanja ugovora ne plati o dospelosti, niti to učini koja druga zainteresirana osoba, **ugovor o osiguranju prestaje po zakonu** nakon isteka roka od 30 dana otkad je ugovaratelju uručeno preporučeno pismo s obaviješću o dospelosti, s tim da taj rok ne može isteći prije nego što protekne trideset dana od dospelosti premije.
- Ugovor uvijek **prestaje po zakonu** ako premija **ne bude plaćena u roku od 1 godine od dospelosti**
- Neprimjena na osiguranje života i osiguranje od nesretnog slučaja

POVEĆANJE RIZIKA za vrijeme trajanja osiguranja

- **Ugovaratelj osiguranja je dužan obavijestiti osiguratelja o svakoj promjeni koja može biti značajna za ocjenu rizika (kod os. života – samo promjenu zanimanja osigurane osobe) odmah ili u roku od 14 dana**
- **Osiguratelj može: raskinuti ugovor ili ponuditi ostanak ugovora uz povišenu premiju (rok za odgovor na ponudu: 14 dana, nakon toga raskid po zakonu)**
- **Rok za osiguratelja da iskoristi opciju: mjesec dana od saznanja za povećanje rizika**

SMANJENJE RIZIKA za vrijeme trajanja osiguranja

- **Ugovaratelj ima pravo zahtijevati smanjenje premije računajući od dana obavijesti osiguratelju.**
- **Nepristanak osiguratelja = pravo ugovaratelja na raskid ugovora**

OBVEZE IZ UGOVORA O OSIGURANJU

c) Kada nastupi osigurani slučaj

- Informiranje osiguratelja o nastanku os. slučaja;
- Poduzimanje mjera radi otklanjanja ili smanjenja štetnih posljedica nastalog slučaja;
- **Isplata osigurnine**
- **Plaćanje troškova spašavanja**

ISPLATA OSIGURNINE

čl. 943.

princip aktivne likvidacije šteta

- Ugovoreni rok
- Max. 14 dana od obavijesti o osiguranom slučaju, odnosno, iznimno, 30 dana od primitka odštetnog zahtjeva
- Predujam u visini nespornog dijela
- Kašnjenje osiguratelja: Zatezna kamata od dana primitka obavijesti o osiguranom slučaju (ne istekom roka u kojem je osiguratelj dužan isplatiti osigurninu) + naknada štete
- Namjera ili prijevara od strane ugovaratelja, osiguranika ili korisnika osiguranja pri izazivanju osiguranog slučaja oslobađa osiguratelja obveze isplate osigurnine

ZASTARA KOD UGOVORA O OSIGURANJU

- **Ugovaratelj (korisnik osiguranja, osiguranik) → osiguratelj**
 - a) Osiguranje života: 5 godina
 - b) Ostala osiguranja: 3 godine

Računajući od: **primarno** prvog dana poslije proteka kalendarske godine u kojoj je tražbina nastala, **podredno** od dana kada je zainteresirana osoba saznala da se dogodio osigurani slučaj (uz objektivni rok od 10 (život) odnosno 5 (ostala osiguranja) godina od primarnog dana
 - c) Osiguranje od odgovornosti:
 - Kada je oštećena osoba tražila (dobila) štetu od osiguranika: zastarni rok počinje teći od dana kada je oštećena osoba tražila sudskim putem naknadu od osiguranika, odnosno od dana kad joj je osiguranik nadoknadio štetu
 - Actio directa – tražbina zastarijeva u istom roku u kojem zastarijeva tražbina prema osiguraniku

ZASTARA KOD UGOVORA O OSIGURANJU

- **Osiguratelj → ugovaratelj (osiguranik)**
 - Tri godine računajući od prvog dana kad je osiguratelj imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze
- **Osiguratelj → štetnik (subrogacija)**
 - U istom roku i od istog dana kao i zastara osiguranika prema štetniku

Znamo li...

- definirati ugovor o osiguranju i identificirati bitne elemente ugovora?
- pojasniti važnost uvjeta osiguranja?
- identificirati ugovaratelja osiguranja, osiguranika, korisnika osiguranja?
- navesti izvore prava za obvezne odnose iz osiguranja?
- definirati granice ugovorne slobode stranaka ugovora o osiguranju?
- objasniti obilježja aleatornosti i dobre vjere kod ugovora o osiguranju?
- objasniti važnost police osiguranja?
- opisati najvažnije obveze ugovornih strana u predugovornoj fazi i tijekom trajanja ugovora?